

Stendyngen

Nr.2

31. årgang

juli 2016

Indhold

Formandens klumme	3
Generalforsamling	4
Efterårets ture	6
Stenhugning august	7
Folkeuniversitetet	8
Geologiens Dage	9
Arrangementer på Mølholmsvej	10
Referater fra ture	11
Stenhugning	16
Naturmødet i Hirtshals	17
Sodalit-foyait	18
Velkommen til nyemedlemmer	18
Stenklubbens bestyrelse	19
Efteråret i Stenklubben	20

Formandens klumme

Forsidebilledet på dette nummer af Stendyngen viser stranden ved Halk og er fra klubbens tur til Sønderjylland. Et typisk billede af de interesserede og fordybede, -næsten mediterende medlemmer, der har næsen nedad og knap ænser de flotte omgivelser.

Billedet øverst på denne side er fra Naturmødet i Hirtshals. Dette arrangement er anderledes udadventt og har til formål at skabe interesse for naturen og dens anvendelse i almindelighed. Stenklubben stiller op for at øge interessen for geologi.

Som amatørgeologer møder vi op, når der er mulighed for at blive klogere på fossiler og ledeblokke. Enten når det foregår på videnskabeligt niveau i Folkeuniversitetets regi, eller når vi kan få spændende information fra andre i klubben under vore egne arrangementer. Denne lyst til at blive dygtigere uden, at der er blandet karrieremæssige forhold ind, er, så vidt jeg kan fornemme, en egenskab, mange mennesker har. Heldigvis er denne egenskab ofte kombineret med lysten til at bringe egne kundskaber videre til andre.

I dagens Danmark er konkurrencen om vore medborgeres tid og opmærksomhed blevet særdeles tydelig i hverdagen. Der disktes op med utallige tilbud til børnefamilier, teenagere og seniorer. De fleste hoveder er fyldt op med input fra omverdenen om aktiviteter, hvor lykken ligger lige om hjørnet. Nye tilbud betragtes ofte med et træt og uinteresseret blik, som er karakteristisk for mætte og forkælede mennesker.

Vi skal som videbegærlige og engagerede mennesker finde en plads, der balancerer mellem disse to scenarier. Jeg tror, vi skal satse på at præsentere vort felt på en robust og samtidig beskeden måde. Kommer der nye medlemmer gennem denne form for kontakt, er det sandsynligvis folk, der vil i samme retning, og som vil bidrage til klubbens aktiviteter fremover.

Generalforsamling

Referat af generalforsamling i Vendsyssel Stenklub d. 12. marts 2016 kl. 10 i klubhuset.

1. Valg af dirigent.

Poul Erik Friis vælges til dirigent og konkluderer, at generalforsamlingen er lovligt indkaldt.

2. Formandens beretning:

Torben Dencker fremhæver i sin beretning, at der i løbet af året har været lagt mest vægt på fossiler, hvor højdepunktet var turen til Gotland. Det faglige udbytte er ikke ok på alle ture, men det sociale er altid i orden.

Det er et tab for foreningen, at 2 dygtige medlemmer udtræder af bestyrelsen, Susanne Schmidt efter 18 år og Sven Madsen efter 7 år.

Beretningen godkendes enstemmigt.

3. Fremlæggelse af regnskab:

Torben Fristrup fremlægger regnskabet og gennemgår de enkelte poster. Underskuddet på regnskabet skyldes, at bestyrelsen arbejder på at nedbringe foreningens formue, der er unødvendig stor.

Beretningen godkendes enstemmigt.

4. Forslag fra bestyrelsen:

Bestyrelsen foreslår, at nye medlemmer, der besøger udstillingen i Hirtshals, bliver tilbudt et gratis medlemskab resten af 2016. Forslaget vedtages.

5. Ingen indkomne forslag fra medlemmer.

6. Fastsættelse af kontingent i 2017: Uændret.

7. Valg af bestyrelsesmedlemmer:

Susanne Schmidt og Sven Madsen ønsker ikke genvalg. Torben Fristrup og Hanne Glassau bliver genvalgt, og Else Marie Almeborg bliver nyvalgt.

8. Valg af bestyrelsessuppleanter:

Bent Vægter og Mette Dalgaard Alders bliver valgt.

9. Valg af revisor og revisorsuppleant: Mette D. Alders genvælges for 2 år. Ann-Mari Sørensen blev valgt for 2 år i 2015. Dorthe Nedergaard genvælges som revisorsuppleant.

10. Evt. Formanden takker de afgående bestyrelsesmedlemmer.

Referent: Tove Fristrup.

Dirigent: Poul Erik Friis.

Formandsberetning for Vendsyssel Stenklub 2015- 2016.

Siden sidste generalforsamling har vi haft mange arrangementer i Stenklubben. Det går op for en, når man i forbindelse med denne beretning skal forsøge at skabe overblik over det forløbne år.

For at en stentur skal blive vellykket, er der to forhold, der skal være i orden. Lokaliteten skal være god, og det sociale skal fungere.

Vi har oplevet lokaliteter, der har skuffet ved at være fattige på fund. Vi har heldigvis aldrig oplevet, at det sociale ikke fungerede. Stenfolk er måske nørdede, men de giver plads til andre nørder!

I kronologisk orden, og uden at alle ture er nævnt i detaljer, tager jeg fossilturene først:

Fin weekend med Sten Lennart Jacobsen med teori om lørdagen og Rørdal om søndagen. Det er godt at have en ekspert med, så man ikke får viklet sig for meget ind i egne ideer og konklusioner.

Tur til Gotland, fantastiske strande, hvor man næsten måtte sparke sig frem for fossiler. Selvom

fossilerne er over 50 millioner år gamle, så skal deltagerne partout op at hente de yngste øverst i profilerne! Turen var meget udbytterig, måske blev der ikke fundet sveakræ, men gode trofæer til samlingen blev fremvist med stolthed. Vores indkvartering var perfekt, alt fungerede, alle var glade. Ertebølle Hoved og Kong Frederik den VII's kanal. Det var vist det, man kalder en naturoplevelse. Stormvejr af den vedholdende type sikrede, at bankestøvet hurtigt blev blæst væk. Cementstenene i Ertebølle er ikke nemme at have med at gøre og heller ikke særligt givtige. Men der blev fundet løse blokke og en blok, der ved senere bearbejdning afslørede flere ammonitter. Ved Løgstør fandtes en del løse fossiler.

Med kort varsel indkaldte Vestjysk Stenklub til tur til Hillerslev Kalkgrav. Der var flere ting, der skulle passe sammen, især var det vigtigt, at bunkerne var blevet vendt. Det var de, men ingen havde kunnet forhindre, at nattefrosten gjorde det til en kold oplevelse at håndtere blokkene.

Stenhugning: to seancer i løbet af sommeren med et passende antal deltagere, som repræsenterede nye og tidligere deltagere. Værtskabet løftet som sædvanlig af Joan og Poul Erik, instruktion på vanlig god vis af Torben Nedergaard.

Fyraftensmøder og Aftensmøder: vi er ved at skyde os ind på et koncept, der har medlemmernes interesse. Nemlig møder henholdsvis kl. 17 med spisning og kl. 19. med drikkevarer. Mødeindhold er primært korte foredrag af klubbens medlemmer med fagligt indhold, krydret med beretninger af mere social karakter. Møderne afsluttes med sten eller fossiler på bordet. Vi har berørt mange emner: grønne sten, sjældne sten, indviklede forhold vedrørende sten fra Østersøen, vandreture i Østrig, vulkaner og flint.

Geologiens Dage i september. Vi fulgte ikke op på succesen i Rørdal. Skal nok ikke stramme buen for kraftigt af hensyn til sikkerheden i graven. Henrik og Hugo tog sig af foredraget i Hirtshals, hvor der mødte mange mennesker op, der var oprigtigt interesserede i sten. Heldigvis var der behov for hjælp til bestemmelse af stenene på stranden, så dialogen kunne leve mellem nye og gamle stenfolk.

Folkeuniversitetet:

Vulkaner og vulkanisme. Et foredrag, hvor deltagerne fik noget med hjem om dette spændende emne, der kan gøres både forståeligt og det modsatte.

Jordens og livets udvikling, inklusive menneskets udvikling. Godt foredrag med ca. 15 deltagere.

Hårde bjergarter. Kursus svarende til, hvad der tilbydes de geologistuderende på første år, meget forkortet udgave. Efter en lidt hurtig indledning, der krævede forhåndskendskab til emnet, blev det mere praktisk med sten på bordet. Kursus var i orden, men det kan selvfølgelig ikke erstatte Skovs foredrag over flere weekender.

Ture med ledeblokke: turen til Gotland var overraskende god med hensyn til ledeblokke. Der fandtes mange forskellige blokke fra Ålandsøerne, Botniske bugt og kysterne ud til denne samt fra det svenske fastland vestpå helt ind til Dalarne. Alle typerne fandtes i en vifte af udgaver, demonstrerende den store bredde i variationen.

Næsby Dale: en god og klassisk strand, der normalt er gavmild. Det var den ikke denne lørdag, men luften fra Limfjorden var ren, og selskabet (18) var upåklageligt.

Primært sociale arrangementer er generalforsamlingen, grillaften som afslutning på den store rejse og forårssæsonen samt julehygge. Disse tre begivenheder har fungeret godt. Der er altid plads til forbedringer og forandringer. Vi vil meget gerne høre jeres meninger og forslag.

Det kommende program fremgår af Stendynge. Forløbet er nogenlunde, som det plejer, altså en blanding af teoretiske tiltag sammen med FU suppleret med vore egne stenaftener og ture til spændende destinationer. Den store rejse går i år til Sønderjylland. Programmet er tæt på at være klar, det skal blot nedfældes og vil blive præsenteret den 18. april. (her er der selvfølgelig også plads til sten på bordet).

Svens foredrag om finske sten kommer den 23. maj.

Kort orientering om Iyske Ås

Kort orientering om Naturmødet i Hirtshals 26.-28. maj.

Orientering om fremtiden for bestyrelsen og klubben præges af, at to meget vigtige bestyrelsesmedlemmer desværre ikke genopstiller.

Susanne har været med i 18 år, og hun har arbejdet utrætteligt og omhyggeligt ned til det sidste komma. Det eneste, du manglede, var at være formand. Du er nok den, der har egnet dig bedst hertil qua din åbne og venlige måde at repræsentere klubben på.

Sven har været med i 12 år. Han har arbejdet ligeså utrætteligt som Susanne og har været den bærende kraft med hensyn til vores hjemmeside og vores blad. Samtidig har du haft tid til at udvikle dig til en meget vidende amatørgeolog og har ved flere lejligheder indviet os andre i komplicerede sammenhænge. Heldigvis slipper du ikke bestyrelsen helt, men fortsætter med at opdatere strandstensgalleriet, og du har derudover lovet at hjælpe den nye redaktør af Stendynngen i forbindelse med det næste nummer.

Jeg håber, vi i den nye bestyrelse hurtigt får styr på de praktiske ting, så vi kan komme i gang med indsatsen ved de kommende arrangementer i foråret og få gjort noget ved programmet i efteråret.

Torben D.

Efterårets ture

Tur til Kasmose Skov

Kasmose Skov er en uberørt naturskov tæt på Røjle Klint med et jævnt stiforløb ned og noget stejlere til sidst. På stranden må forventes væltede træer og leret klint. Kraftigt fodtøj/ gummistøvler anbefales.

Området er plastisk ler fra eocæn med aflejringer fra Weichel-istiden.

Vi starter med sten- og fossiljagt og spiser frokost på stranden. Fremlæggelse af fund kl 16.

Tid: Lørdag den 27. august kl. 11.00

Mødested: Parkeringspladsen i Kasmose Skov. 55° 33 min 3,3 sec N, 9° 50 min 11,9 sec Ø

Køretid fra Aalborg til Kasmose Skov: 2t 11 m, 217 km.

Forslag til kørsel:

Kør over Røjle By eller Vejlbj. Hvor Røjleskovvej og Bolsvej mødes, drejes ad Stutterivej. Første vej til venstre er Kasmosevej med skilt mod Kasmose Skov. Kør gennem gårdsplads, følg grusvej, hold til venstre, så kommer P-pladsen.

Turleder: Torben Fristrup, 50511848, torben.fristrup@mail.dk

Der er ingen tilmelding, men kontakt Torben F. hvis der skal forsøges at planlægge fælleskørsel.

Tur til As Hoved, lørdag den 8. oktober 2016.

Turen går igen sydpå til denne smukke halvø, som vi besøgte for et par år siden i forbindelse med en tur til Hjarnø. Dengang var der nok lidt for lidt tid til As Hoved, men denne gang har vi en hel dag. Der er tale om en østvendt jysk kyst, hvor vi kan forvente at finde en del sten fra Sverige og Østersøen. Fossilmæssigt kan vi være heldige, at der er fund som på Hjarnø, det vil sige hjattænder, søpindsvin, coprolitter mm.

Turen kræver lidt raske ben, idet vi må parkere ca. 2 km fra stranden. Kapgangen går fra parkeringspladsen ved Palsgård mod øst, først ad jævne grusveje, derefter idylliske skovstier. Stranden er en lækker stenstrand, formodentlig uden generende sandaflejringer. Der er en klint med en højde på ca. 10 meter og en længde på en lille kilometer.

Mødested: parkeringspladsen ved Palsgård.

Mødetidspunkt: kl. 10

Turleder: Torben Dencker, 30743814, torbenldencker@gmail.com

Jeg foreslår selvfølgelig, at vi finder ud af at køre sammen. Så mange som muligt, vi plejer godt at kunne enes!

Stenhugning i august

Årets sidste stenhugger-weekend afholdes 20.-21. august. Find hammer og mejsel frem og kom og vær med. Alle kan deltage. Er du førstegangsdeltager, er der mulighed for at låne nødvendigt værktøj. Medbring selv den/de sten, du vil arbejde med. Find en granit i passende størrelse og uden revner. Mange har fundet sten i Joan og Poul Eriks bunke på Ugiltvej. Efterhånden er der ikke mange egnede tilbage, og mange er med revner, så det vil være sikrest, selv at medbringe egnede sten.

Du skal også medbringe sikkerhedsudstyr: beskyttelsesbriller, støvmaske og høreværn. Har du værktøj: vinkelsliber, hammer og mejsel, så tag det med. I begrænset omfang kan du låne værktøj.

Vi starter lørdag og søndag morgen kl. 09.00 med morgenkaffe og rundstykker. Kaffekanden holdes varm resten af dagen. Medbring selv madpakke og drikkevarer.

Tid: Lørdag-søndag den 20.-21. august 2016 kl. 9.00 - tilmelding senest 8. august

Sted: Ugiltvej 758, Lørsløv

Tilmelding: Til Poul Erik Friis på tlf. 98 96 34 31, mobil 20 65 42 07 eller mail: pef@nordfiber.dk

Folkeuniversitetet

Folkeuniversitetet har et spændende program i efteråret. Her er medtaget de foredrag, hvor vi har været indblandet. Flere oplysninger kan hentes på Folkeuniversitetets hjemmeside. Vær opmærksom på, at foredraget med Eske Willerslev finder sted i Musikkens Hus, og billetter kan kun bestilles herigennem.

De gør det døde levende

Et samarbejde mellem Folkeuniversitetet, Musikkens Hus og Fokus Folkeoplysning.

Dr.scient., professor Eske Willerslev, Københavns Universitet og cand.scient., videnskabsjournalist Kristoffer Frøkjær, DR.

Eske Willerslev er en verdenskendt forsker, drevet af ildhu for at vinde. Nu kan du møde ham sammen med forfatteren bag bogen ”Eske Willerslev – Han gøre det døde levende” (Gyldendal; 2015), videnskabsjournalisten Kristoffer Frøkjær.

Aftenen vækker ikke bare Eske Willerslevs fortid med en dominerende far, en småkriminell skoletid og en dyb fascination af indianere, til live.

Også vores alles fortid får liv. Hør fortællingen om, hvordan fortidens DNA-forskere jagede, opdagede og beskrev DNA, og dermed gjorde det muligt for Eske til slut at genskrive historien om, hvordan vore forfædre udvandrede fra Afrika og til slut befolkede hele kloden.

Torsdag den 25/8 kl. 19.30-21.30.

Sted: Musikkens Hus, koncertsalen, Musikkens Plads 1.

Pris: Kr. 150 inkl. gebyr. OBS: Billetter kun via Musikkens Hus – www.musikkenshus.dk.

Istidens landskaber og lagfølger

I samarbejde med Vendyssel Stenklub

Dr.scient. Michael Houmark-Nielsen, Statens Naturhistoriske Museum, Københavns Universitet.

Denne geologiske temadag byder på en oversigt over nedisninger og mellemliggende isfrie perioder under Saale- og Weichsel-istiderne de seneste 150.000 år. Hvor kom isfremstødene fra? Hvad udløste dem? Under hvilke klimaforhold invaderede de Danmark? Og hvilke miljø- og klimaforhold herskede i de mellemliggende isfrie perioder?

Derefter fokuseres der på klintprofiler, deres opbygning og den geologiske historie de kan fortælle. Klintprofiler fra Vendsyssel og Nørrejylland vil blive gennemgået, og det skal vises, hvordan lagene og deres strukturer afslører ændringer i klima og miljø og andre hændelser.

Endelig ses på de grundlæggende træk i landskabsdannelsen. Med eksempler fra nuværende nedisede områder, Grønland og Island, beskrives de grundlæggende træk ved dannelsen af det danske istidslandskab.

Afslutningsvis bliver der gjort rede for den nyeste forskning fra nogle klassiske områder inden for dansk kvartærgeologi og naturgeografi. Herunder bakkeøernes landskaber, hovedstiltandslinien omkring Alheden, Mols og sydlige Djursland, samt Odsherredbuerne.

Lørdag den 24/9 kl. 10.30-15.30.

Sted: Aalborg Universitet, Strandvejen 12-14.

Den geologiske tidskala og GSSP begrebet

I samarbejde med Vendyssel Stenklub

Lektor Svend Stouge, Statens Naturhistoriske Museum, Københavns Universitet.

Tid er af fundamental betydning for geologien, dvs. geologiske begivenheder og relationerne mellem geologiske begivenheder, som har fundet sted gennem Jordens historie, bliver placeret korrekt tidsmæssigt. Opbygningen af den geologiske tidskala har ikke været let eller hurtig, men er bygget op gradvist gennem flere århundreder til de idag velkendte systemer med starten af Kambrium til kvartæret er blevet veletableret. I begyndelsen blev systemerne fastlagt af karakteristiske faunaselskaber - hovedsaglig kendt fra lokaliteter i Europa. Fokus fra traditionelle lokaliteter i Europa blev rettet mod andre steder i verden, efterhånden som kendskabet til fossilers fordeling på Jorden blev større. I 1977 blev begrebet GSSP (Global Stratotype Section and Point) indført. En GSSP lokalitet definerer et internationalt vedtaget globalt referencepunkt, som definerer den nedre grænse af en etage, serie eller system på den geologiske tidsskala.

Foredraget gennemgår den historiske opbygning af den geologiske tidskala og fremgangsmåden for en GSSP ved brug af Kambrium-Ordovicium grænsen som eksempel - og vil bl.a. forklare hvorfor grænsen til Danien etagen, opkaldt efter Danmark, ikke ligger i Danmark, men i Tunesien.

Tirsdag den 1/11 kl. 19.00–21.00.

Ediacarafaunaen og udviklingens 'Big Bang' I samarbejde med Vendyssel Stenklub

Lektor Svend Stouge, Statens Naturhistoriske Museum, Københavns Universitet.

Ediacarafaunaen er et unikt fossilselskab, der findes bevaret som aftryk, hovedsagelig i siltsten og sandsten. Dette er meget usædvanligt, da bevaringspotentialer i siltsten og især i sandsten betragtes som ringe og især for bløddyr. Ediacarafaunaen dukkede op for ca. 600 millioner år siden og eksisterede igennem 55 millioner år i sen Prækambrium tid. Ved slutningen af Prækambrium dvs. for ca. 542 millioner siden, uddøde størsteparten af organismernes og gav plads til en helt ny organisation af livsformer i det tidlige Kambrium, som dannede grundlaget for nutidens fauna. Overgangen er den hurtigste udvikling, som er kendt i gennem hele Jordens historie og bliver kaldt den 'Kambriske Eksplosion' eller udviklingens 'Big Bang'. Der findes mange forskellige forklaringer på, at netop denne udvikling blev 'eksplosiv' - såsom fremkomsten af rovdyr, en voldsom stigning af iltindholdet i atmosfæren, hvilket medførte, at mineralisering blev mulig, dvs. organismernes kunne bygge hårde dele, udvikling af ny kropsarkitektur (bauplan), udvikling af synet, samt evnen til at grave sig ned i bundlaget. Samlet blev alt dette starten på et helt nyt kapløb i naturen, nemlig kapløbet mellem rovdyr og byttedyr og dermed evnen til at overleve.

Lørdag den 29/10 kl. 10.30-14.30.

Geologiens dage

Geologiens Dage, som nu er blevet en årligt tilbagevendende begivenhed, finder sted den 17. til 18. september.

Stenklubben vil lave et geologiske indslag på Hirtshals Fyr. Udgangspunktet er Madpakkehuset, hvor Henrik og Hugo på sædvanlig kompetent vis, vil stå for foredrag og ekskursion.

Mere orientering udsendes fra arrangørerne og som sædvanlig på vores mail.

Arrangementer på Mølholmsvej

Medlemsaften mandag den 31. oktober 2016 kl.19.

Mødetidspunktet angiver, at der ikke er behov for tilmelding, så alle er velkomne; også dem, der har brug for at tage beslutninger i sidste øjeblik.

Mødeindholdet er under udarbejdelse, men der vil formodentlig blive to indlæg. Det ene vil jeg prøve at få et af klubbens medlemmer til at byde ind på; det andet vil jeg selv tage mig af.

Det bliver om Smålandsporfyrrerne, som jeg synes, vi skal forsøge at få lidt orden på. På turen til Sletterhage fandt vi en del, og der er mulighed for at inddele dem i fem forskellige typer. Det er så det, vi vil denne aften.

Orientering om den endelige udformning af mødet vil blive sendt på mail.

Tag alt, hvad I har af disse sten, med

Torben D

Klubaften mandag den 14. november kl. 17

Hermed inviteres du til en fossilaften d. 14. November med billeder og sten fra Normandiet.

Klubben viser billeder og fortæller om fossilerne fra kysterne i Normandiet. Der var nogle af klubbens medlemmer, som var med på turen til Normandiet i påsken 2016, arrangeret af Vestjysk Stenklub. De fossilrige kyster gav mange fine fund og tunge rygsække på vej hjem, og der er mange eksemplere at vise frem.

Hvis du har fossiler fra denne eller tidligere ture fra Normandiets kyster, er du velkommen til at vise dem frem.

Mødetid mandag d. 14. november kl. 17:00 i klubhuset.

Der er tilmelding til spisning senest d. 14. november kl. 12:00 til Hanne Glassau, mail hg@theashaab.dk

Arrangør: Tage Burholt og Hanne Glassau

Referater fra ture

Tur til Sletterhage lørdag den 9. april 2016

Der var 13 medlemmer af Stenklubben, som havde fundet vej til Djurslands sydligste punkt. Tallet 13 kan ikke betegnes som et uheldigt tal, tværtimod var dagen fuld af sol og med en venlig vind ind fra syd. I sandhed et godt oplæg til denne dejlige lokalitet, hvor en stor P-plads og et lille ishus bibringer en fred og hygge.

Turlederen havde fået den udmærkede ide at tage blokke med, som vi med en vis sandsynlighed kunne finde på stranden. Blandt andet kvartsporfyrer fra Østersøen, granitter fra Østsvrige, en enkelt granit fra Finland og ikke mindst en Västervikpletsten. Den sidste er på grund af sit flotte udseende en blok, det altid er en fornøjelse at hjembringe.

De fleste af os bevægede os mod vest fra fyret. Ofte vil man som amatørgeolog bevæge sig op langs den østvendte kyst, da det er her, kortet angiver stejlklint. Men Sven Madsen havde anbefalet den anden retning, og det viste sig at være rigtigt at følge denne anbefaling.

Stranden er fuld af fine ledeblokke i rigtig håndvenlig størrelse og med form som rullesten. Den glatte overflade præsenterer blokkene fint, især når de er våde. Dønninger fra de forbigående Mols-færger sørgede for det sidste og sikrede også et par våde sokker.

Området har under den sidste istid været overskredet af den norske is, nordøstisen og den ungbaltiske is. Det har bidraget til et spændende landskab, præget af store moræneaflejringer, smeltevandsafsætninger og mange dødishuller.

Ud fra isbevægelserne forventede vi norske blokke, midtvenske blokke, blokke fra Ålandsøerne og Østersøen. Samtidig havde vi måske lidt naive håb om finske blokke.

I alt kunne vi bestemme med nogenlunde sikkerhed godt 40 forskellige ledeblokke. For nogle af dem indskrænkede bestemmelsen sig til stenen, hjemadressen var mere usikker.

Fra Norge kan nævnes som lidt mere specielt hornblendefels fra Telemark og hornfels. Nogle flotte rhombeporfyrer, meget få Larvikitter og Tøndsbergitter.

Fra Midtverige Siljangranit, Grønklitporfyrit, grå porfyrit, Venjanporfyrit.

Fra Østersøen og Åland: Østersømelafyr, Ålandsrapakivi, Ålandsplitgranit, Ålandskvartsporfyr, Ålandspyterlit, ringkvartsporfyr.

Vores største problem bestemmelsesmæssigt på lokaliteter med mange blokke fra øst er de svenske granitter. Vi havde også lidt problemer med Smålandsporfyrerne, der var godt repræsenteret.

Konklusion: et sted, hvor der er sten nok til alle. Skulle man mangle, er der et par interessante steder på Helgenæs, som passerer, når man kører mod Sletterhage Fyr. Her er parkeringsmulighederne ikke for flere biler, men skulle man være mere sulten, er der muligheder.

Torben

Tur til Sønderjylland 4. til 8. maj

Sidst på onsdag eftermiddag ankom deltagerne, 16 i alt, til Danhostel Sønderborg. Birthe og Georg, som var kommet dagen før, tog imod os, og vi fik vore værelser. Vi manglede Ann-Mari og Tommy, som ville komme senere på aftenen. Vi spiste sammen i køkkenet, hvor vi blot skulle varme formandens lækre kødgrøde, som var medbragt hjemmefra. Der skulle kun koges ris. Kunne det være nemmere? Senere på aftenen kom Ann-Mari og Tommy, og der var en del problemer med at få nøglen til deres værelse, men det lykkedes.

Næste morgen var der morgenbord, som var medregnet i prisen, så vi kunne nyde morgenkaffen, inden vi tog af sted en time senere end beregnet, for det var jo helligdag. Vejret var fint, og vi startede kl. 09.30. Turen gik nord på til Halk Hoved lidt syd for Haderslev. Vi kørte først ad motorvejen og senere igennem et flot landskab på mindre veje og et møde med en meget spændende strand, hvor der blev samlet sten i 3 timer. Så spiste vi frokost og så på de fundne sten, hvor der var spændende fund imellem. Derefter kørte vi til Sønderballe Hoved, som var lidt svært at finde frem til, men vi fandt igen en spændende strand. Her var der desværre en kold og uvenlig blæst, så vi

var der kun i ca. 1 ½ time. Lige inden vi skulle af sted, kom der 8 - 10 små kvier gående. De var brudt ud af deres indhegning, men Tommy var frisk. Han fandt hurtigt et sted i indhegningen, som han kunne lukke op. Og de blev lukket ind på deres græsningsområde igen sammen med 4 kvier mere, som var fulgt efter de andre. - Vi sluttede dagen med at køre til en stenpark, som naturstyrelsen havde oprettet på Kalvø på en ret stor mark. Det var ledeblokke som isen bragte til Sønderjylland fra især Norge, Sverige og Østersøen. Den var ikke særlig godt vedligeholdt, og der manglede flere steder navne på stenene, men det var helt sikkert en god ide for år tilbage og ganske interessant med de store sten. - Hjemkommen fra turen havde Hanne, Susanne og Else Marie tilberedt vores aftensmad. En stor burger med masser af dejligt tilbehør. Senere på aftenen var der hyggeligt samvær i pejsestuen.

Fredag morgen mødte alle præcist kl. 09.00, og der var igen fint solskinsvejr, men mere køligt på grund af en kold blæst. Efter briefing gik turen til Broager Land, hvor vi skulle til Skelde Kobbelt med en spændende strand med masser af sten. Der var væltet en del træer ud over stranden, men det var ingen hindring, hvis man gerne ville gå på opdagelse efter bestemte sten. Vi oplevede også at se over 100 sejlbåde forlade Sønderborg, hvor man fejrede Sønderborg Dage. De skulle videri til Flensborg. Samtidig var der også et vikingskib, som sejlede rundt med turister. Efter nogle timer på stranden, spiste vi frokost, hvorefter vi havde eftermiddag/aftenen fri til egne gøremål. Nogle havde private aftaler i området, og andre besøgte de kendte, historiske steder. Grethe, Susanne og Hanne nåede at besøge Vemmingbund. Sidst på dagen valgte flere af os at besøge Sønderborg havn, hvor der var gode spisesteder, og det var rigtig dejligt at nyde den gode mad i fint vejr. Senere på aftenen var der igen hyggesnak og et glas vin i pejsestuen.

Lørdag var vores sidste dag til ekskursioner, og vi mødtes igen om morgenen. Vi blev i dag delt op i to

hold, for det var Fossilfolkets store dag, hvor de skulle til Gram lergrav og mødes med medlemmer fra Jysk Stenklub. Stenfolket kunne kun prale med 6 deltagere (Sven, Torben og Tor, Birthe og Georg, Tove J.). De blev på Als for at besøge forskellige strande, og vejret viste sig stadig fra sin smukke side. Tor var som sædvanlig spændt på at finde sten, men vi kunne godt mærke på ham, at han gerne ville have fundet fossiler sammen med Fossilfolket. Jeg tror dog, han fik god dag sammen med Stenfolket. Vi kørte først til Kegnæs, som havde ligeså mange spændende sten, som vi jo var blevet vant til. Vi spiste frokost, før vi kørte videre til de to næste strande, først ved Ertebjerg, hvor vi ikke blev så længe, selvom der ikke manglede sten. Derefter kørte vi mod Taksensand strand, hvor vi kom igennem en meget smuk, nyudsprungne bøgeskov med masser af hvide anemoner i skovbunden. Her var der et flot, 32 mtr. højt fyrtårn. Det var opført i 1905, da Tyskland ejede denne del af Danmark, og det blev dansk i 1920. Fyret bruges ikke mere, men er flot istandsat. Desværre var det ikke muligt at komme op i tårnet, men det var jo også stenene, vi skulle koncentrere os om. Efter ca. en times tid på stranden var det tid at køre tilbage i Sønderborg, hvor vi ventede på Fossilfolket. Tove og Torben, Birthe og Georg stod for middagsmaden, som var en lækker chili con carne. Vi valgte at blive siddende i spiseafdelingen, indtil vi sagde godnat og tak for i dag. Vi var nok mere eller mindre trætte alle sammen. Jeg tror alle er enige med mig om, at vi havde haft nogle rigtig dejlige og oplevelsesrige dage i Sønderjylland, og forhåbentlig fik vi alle gode fund med hjem.

Så blev det søndag morgen, og efter morgenmaden var spist, og bilerne pakket med tunge sten, forlod vi Danhostel Sønderborg kl. 10.00 for at køre nord på. Vejret var stadig fint, og vi havde endnu en oplevelse til gode. Undervejs var vi tre biler, som gjorde holdt ved Gråsten slot, hvor vi gik en tur i slotsparken, og når vi kender vor dronnings interesse for blomster, var det en interessant oplevelse. Senere mødtes vi så alle sammen i Christiansfeld, hvor der var arrangeret en fælles rundvisning i byen. Vi gik en tur i rundt i Christiansfeld, som har en størrelse på 20 hektarer og er bygget i årene 1773 - 1812 af Hernhutterne i Danmark, som i dag er blevet til den danske Brødremenighed. De er en del af den kristne kirke, med byer som Christiansfeld og af samme størrelse, i forskellige lande i Europa og U.S.A. Under krigen 1864 blev meget af byen ødelagt, men den er genopbygget, som den var tidligere. En tidligere præst fra menigheden fortalte om livet for menigheden i byen, hvor der også bor familier, som ikke er tilknyttet Brødremenigheden, men gerne kommer til deres gudstjenester. I forhold til dåb, konfirmation, bryllup og begravelse er der en del forskel til Den danske Folkekirke, men han var god til at fortælle, og jeg tror, at det var interessant for os alle at slutte vores gode stentur med at få en anden viden med hjem, ligesom vi har gjort på andre ture ved at besøge historiske steder og kirker m.v. - I øvrigt er Christiansfeld kommet på Unescos liste over verdensarven den 4/7 2015. Inden der blev søgt om optagelsen havde Mærsk-Fonden hjulpet Brødremenigheden med økonomisk støtte til en større restaurering af de gamle huse m.m. - Desværre fik vi ikke alle sagt pænt farvel til hinanden, inden vi kørte nord på. Vi havde parkeret forskellige steder i Christiansfeld, hvilket gjorde at vi kom fra hinanden, men vi har jo heldigvis et par møder tilbage inden vi holder sommerferie. Til slut en stor tak til bestyrelsen for en rigtig god og vel tilrettelagt tur til Sønderjylland. Det blev helt sikkert en herlig oplevelse for os alle. Tove Joh.

Stenfund i Sønderjylland 2016

Det var første gang, jeg skulle samle sten i Sønderjylland, og jeg var derfor helt uforberedt på, hvad vi kunne finde. Et var jeg klar over; de norske sten fra Osloområdet ville mangle eller være til stede i meget begrænset omfang, da det norske isfremstød i seneste istid (Weichsel) ikke kom så langt sydpå. Til gengæld lå israndslinierne fra nordøstisen og den baltiske is lige på stederne, hvor vi samlede sten. Faktisk lå grænsen for det ungbaltiske isfremstød (Ub 2) lige midt på Als (omkring Taksensand).

Der var norske sten. Ved hver eneste strand var der rhombeporfyrer, men jeg bemærkede kun en enkelt larvikit (de er også mindre iøjnefaldende).

Blandt de 138 sten og fossiler, jeg registrerede fra turen, var der 4 fra Osloområdet (kattegatisen): 2 rhombeporfyrer og en rektangelporfyr.

Fra Dalarne (nordøstisen) er fundet: 2 ignimbitter, 4 grønklittporfyrer, dalaporfyr, järnagranit, siljanagranit og idrekvartsporfyr.

Fra Halland (nordøstisen) kommer flammepegmatit og sandsynligvis 2 granatamfibolitter. Fra Uppland kommer en grovkornet arnögranit med granater, sørmnlandsgnejs (lilla granater), salagranit, stockholmgranit og stockholmpletkvarst, og fra Värmland kommer en granit af filipstadtypen.

Fra Västernorrland (Rödö) kommer 2 rödögranitter, en rödöporfyr og sandsynligvis 2 kvartsporfyre. Ifølge Sven har Rödö fået sit navn, fordi den består af røde klipper (rød kalifeldspat). Overraskende mange sten fra Rödö!

Fra Småland har vi både västervikpletsten (4 styk), ignimbrit (2 styk), smålandsporfyre (også 2) og en smålandsgranit (der var mange bl.a. kindagranit, som nok ikke alle blev samlet op).

Småland er et bredt område, og de østlige sten (västervikpletsten, påskallavikporfyr) er nok bragt med den baltiske is, og resten med nordøstisen.

Fra Bornholm almindingengranit og svanekegranit.

Øland er repræsenteret med 3 ortoceratitter, i hvert fald den ene i rød kalk, og Østersøen generelt er repræsenteret med østersømelafyr samt rød og brun østersøkvartsporfyre. Sidstnævnte var langt mindre talrige end forventet.

Ålandsøerne var godt repræsenteret med 4 ålandsrapakivi, 2 ålandspyterlit, 2 ringkvartsporfyre og en kvartsporfyre, der dog også kunne komme fra Rödö.

Der var 3 sten, som måske kunne komme fra Finland, pyterlit, porfyrisk granit (rapakivgranitporfyr) og tarkkigranit.

Skåne har lagt hjemsted til 8 styk hvidprikket flint og lige så mange scolithossandsten i flere varianter, både de mere ubestemmelige, en der var lagdelt og en kråksten, hvor overflademønstret ligner kragespor.

Fra Faxe var der koralkalk og fra Møn raslesten, men de er jo på grænsen til fossiler.

Det er jo interessant med ledeblokke, men mange af de flotteste sten er uden oprindelsesdeklaration, og de bliver simpelthen hjembragt, fordi de er flotte, spændende eller specielle. Blandt de hjembragte var der leopardsandsten, glaukonitsandsten, sandsten med kvartsårer og sandsten med planteaftryk (fossil). Desuden hornblende-fels, ignimbritter (mange), aplitgranit, flint med krabbegravegang, uralitporfyr, øjgnejs, utallige meget flotte gnejser med biotitstriber, granater eller epidotgang, skriftgranit, flammepegmatit, dolerit, kvartsporfyre, breccie og mandelsten.

Nok så interessant var det, at vi fandt 3 tildannede sten, og så er vi over i arkæologien. Fra stenalderen en groft tilhugget flinteøkse og en flinteflække tildannet til kniv. Fra perioden op til forrige århundredeskifte en amfibolit med snorerille rundt om, og som sikkert har været brugt som synk til fiskeri.

Torben F

Om fossilerne fra de mange strande er der ikke meget at skrive. Det begrænser sig hovedsagelig til søpindsvin, orthoceratitter og scolithossandsten.

I Gram fandt næsten alle en del almindelige snegle, muslinger og øresten. Jeg nævner kun de bedre ting.

Grethe: (Dagens bedste fund) Stor hjatand

Ingelise Helmin: Hjatand

Jeppe Knudsen: Hjatand, pæn stor Konussnegl, gællestav fra brugde

Troels Helmin: pæn stor boresnegl, knogle

Tommy: stor musling, Søpindsvin

Tommy

Tur til Mors den 4. juni

For en gangs skyld kunne vi lade regntøjet blive hjemme, for allerede tidligt på morgenstunden kunne vi se, det ville blive en smuk sommerdag. Vi kom en bilfuld fra Aalborg, og vi nød den flotte og afvekslende tur til Mors. Ved Vejlerne så vi, at andre af turdeltagerne havde gjort holdt for at betragte en lille flok skestorke, som stod usædvanlig tæt på. Vi andre nøjedes med at kigge og juble i langsom forbikørsel.

Vi var 12 i alt, der mødtes ved Moleremuseet, og der blev tid til en kop og en sludder, inden vi alle var samlet kl. 10.

Henrik Madsen var i storform og gav en meget fyldig og veloplagt gennemgang af moleret og særlige lag med gode og mindre gode fundmuligheder. Der var en fin særudstilling af fossilt træ, og derefter kom vi efter tur til de forskellige dyregrupper, der var fundet og præpareret frem. Vi var fyldt af respekt over den omhu og den tid, der var lagt i arbejdet, det var absolut en inspiration til efterfølgelse.

Alle de fine fund og den flotte opsætning af dem gav os også vældig inspiration til at komme ud på jagt, så vi var fyr og flamme, da vi i samlet flok med Henrik forrest kørte til molergraven i Ejerslev, hvor han mente, der var bedst chance for gode fund.

Henrik pegede gode steder ud, der blev smurt solcreme på udsatte steder, og alle gik i forskellige foreslåede retninger. Nogle havde kæmpestore mukkerter og brækjern med og gik i gang med de store cementsten, andre klarede sig med de mindre, og atter andre splittede blokke af det bløde moler, som artede sig pænt i det tørre vejr og løsnede sig som blade i en bog.

Der blev gået til den, men varmen i hullet og den store energiudfoldelse kaldte efter en times tid på pause, hvor de fleste af os samlede sig om frokost og godt med drikkevarer. Efter den takkede vi Henrik for guidningen og tog afsked med ham, så han kunne komme på sin ferie. Vi andre fortsatte et kort stykke tid, men solen og varmen var simpelthen for hård, så vi måtte stoppe igen, før vi egentlig havde tænkt os det. Der blev fundet cikader, en stankelbenkrop, en Netvinge-vinge, strømsild, en bredtæge, fiskerester, en sommerfuglekrop.

Nogle sagde pænt farvel og tog videre til andre gøremål, mens andre gerne ville fortsætte turen og tage ud til vestkysten af Mors. Tage Burholt foreslog, at vi kørte det korte stykke vej til Skærbæk Strand, hvor der var chance for at finde forstenet træ – det havde han gode erfaringer med fra tidligere ture. Det forstenede træ stammer fra Miocæn.

Der var det helt anderledes frisk vejr, stadig fuld sol, men svalende og med let brise. Vi gik mod syd for at komme ned til klinterne, som rummede det lag, træet stammede fra. Laget lå dybere end strandens overflade, men chancen for, at noget var rykket op og skyllet fri og op på stranden var til stede. På land fandt vi mange eksemplarer af den rette type rødbrune sten, dog uden træ. Inden længe vovede en flok sig derfor ud i vandet for at søge mellem stenene dér. Og sørme om ikke Tage havde fundet tre-fire stykker inden for meget kort tid. Det inspirerede de øvrige, som efter nogle forsøg også fik held med sig.

Vi havde en aldeles dejlig dag med fin stemning og godt sommerhumør.

Susanne

Stenhugning

Vendsyssel Stenklub har i det første halvår af 2016 gennemført to weekends med stenhugning. Den første weekend var oprettet efter et ønske fra en interesseret, som meddelte, at hun kunne skaffe et helt hold. Jeg tog kontakt til instruktøren Torben Nedergård for at få hans accept og Torben sagde omgående ja. Tilmeldingerne var en succes. Vi måtte sætte interesserede på venteliste, for selv om Torben er dygtig til at instruere og sætte folk i arbejde, så er der trods alt en grænse for, hvor mange man kan overkomme at hjælpe, når der også skal være kvalitet bag instruktionerne.

Vi har snart i mange år gennemført disse weekendkurser i stenhugning. Derfor er der efterhånden tilknyttet nogle traditioner til, hvordan det gennemføres. Weekenden starter med, at deltagerne finder sig en arbejdsplads, en huggeblok og en sandkasse. Når dette er på plads, siger traditionen, at kaffen og rundstykkerne skal indtages sammen med en enkelt bjesk. Det er under morgenkaffen, man skal give de oplysninger, som alle skal have, for når folk er kommet i gang, er de så optaget af deres arbejder, at det næsten er umuligt at bremse dem igen og få alle samlet på samme tid. Dog lykkes det som regel, når man om eftermiddagen annoncerer, at der serveres kage til kaffen.

Vi havde en fantastisk weekend, og selv-om hovedparten af deltagerne var nybegyndere, fik alle produceret noget rigtigt flot, som de med stolthed kunne bringe med hjem.

Tilmeldingerne til næste kursus måtte også begrænses med venteliste. En del af deltagerne fra første

weekend kunne næsten ikke vente til maj-kurset, og allerede ved afslutningen af første kursus var deltagerlisten omtrent fyldt.

Desværre var vejrguderne ikke helt mildt stemt, så i denne weekend måtte vi opsætte foreningens pavilloner for at holde de arbejdende og deres elektriske maskiner fri for regnen. Alle tog det med godt humør, og jeg tror, at flere af deltagerne stort set ikke lagde mærke til, at der af og til kom regn. På dette kursus var der kun enkelte førstegangsdeltagere, så alle var lynhurtigt i gang med at arbejde. Det er svært at fremhæve nogle arbejder frem for andre. En mængde flotte ting blev produceret. På billederne ses nogle eksempler på weekendens arbejde.

Vi glæder os nu til kurset i august, Torben er klar, kaffen og rundstykkerne bliver klar og de praktiske forberedelser bliver klar. Så mangler kun dig som deltager. Tag på stranden og find en god granitsten at arbejde på, tilmeld dig snarest til en aktiv weekend med stenhugning i selskab med glade og inspirerende deltagere.

Poul Erik Friis

Naturmødet i Hirtshals

Naturmødet i Hirtshals er en slags folkemøde med naturen som omdrejningspunkt.

Hirtshals Kommune har afholdt det første møde i år fra den 26. til den 28. maj. Det er meningen, at mødet skal afholdes hvert år med deltagelse af alle, der er interesserede i, hvordan vores natur bruges.

Der var mange aktiviteter på dagene. Mange organisationer og foreninger havde budt ind. Heldigvis var interessen stor fra publikums side, idet der kom mellem 4 tusinde og 5 tusinde besøgende.

Stenklubben havde i samarbejde med Fyrets Venner lavet et alsidigt og spændende program fredag og lørdag. Der var rundvisninger, ekskursioner, foredrag, flint, flora og fossiler. Aktiviteter med sten og konkurrencer.

Der var et pænt antal besøgende. Mange entusiastiske.

Arrangementet skal justeres lidt til næste år, hvor vi selvfølgelig vil være med igen. Ikke mindst, fordi medlemmerne havde et par gode dage i selskab med steninteresserede og hinanden.

Sodalit- foyait, sjældnen nefelinsyenit

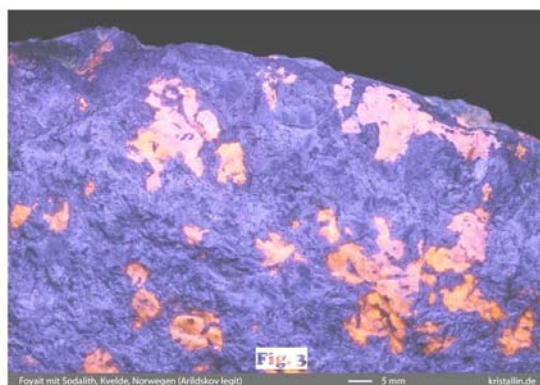
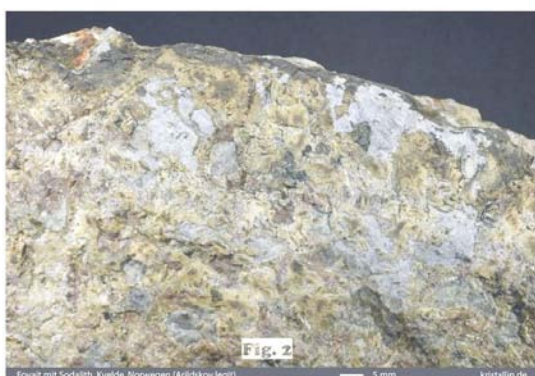
Norske sten er almindelige på strandene i store dele af Danmark. Kun i den sydøstlige del af landet samt i den såkaldte "baltiske enklave" omkring Hanning i Vestjylland er der langt imellem dem. Rhombeporfyrer, larvikitter og nordmarkitter er blandt de almindeligste, men især i det nordjyske støder man ikke sjældent på drammengranitter, forskellige typer af ignimbriter samt nefelinsyenitter. De sidstnævnte blev grundigt beskrevet af den norske geolog W.C.Brøgger i en af hans mange afhandlinger: "Das Gangefolge des Laurdalits" fra 1898. Brøgger deler nefelinsyenitterne i 3 typer: Lardalit opkaldt efter Lardal i Norge, foyait opkaldt efter Foya i Portugal og ditroit opkaldt efter Ditro i Rumænien.

Lardalit er en grovkornet dybbjergart med rhombeformede feldspatstrøknorn, hvor makro-diagonalen kan være helt op til 8 cm. Desuden forekommer der nefelin i større mængder samt lidt sodalit. Bjergarten har sin udbredelse i området nord for Larvik. Foyait har traktyisk struktur med mange parallelle, hvide listeformede feldspatter og mange brune nefelinkorn. Sodalit forekommer hyppigt især i de ret grovkornede typer. Foyait forekommer primært som gange i lardalit. Ditroit har kornet struktur og består overvejende af lys feldspat og rødbrun nefelin samt mindre mængder af sodalit. Den findes i området omkring Langesundfjorden. Som et kuriosum kan nævnes, at de oprindelige beskrivelser, som Brøgger baserede sine studier på, senere viste sig at være fejlagtige. Stentypen fra Foya var ikke foyait men pulaskit opkaldt efter Pulaski i Arkansas, og ved Ditro var der ikke ditroit, men forskellige andre nefelinholdige bjergarter. I frustration betegnede Brøgger senere bjergarterne som

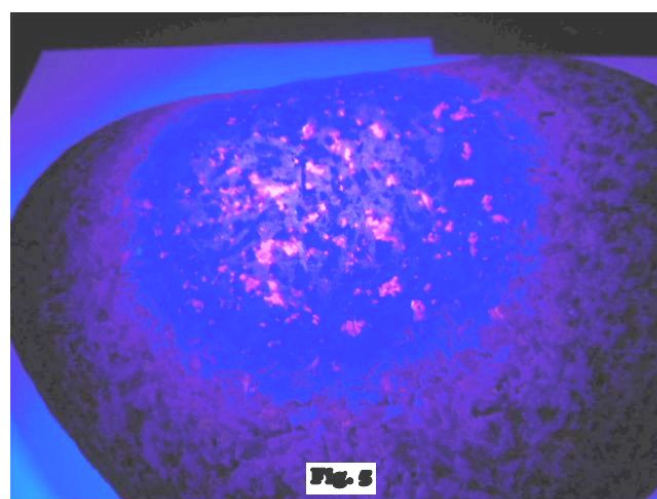
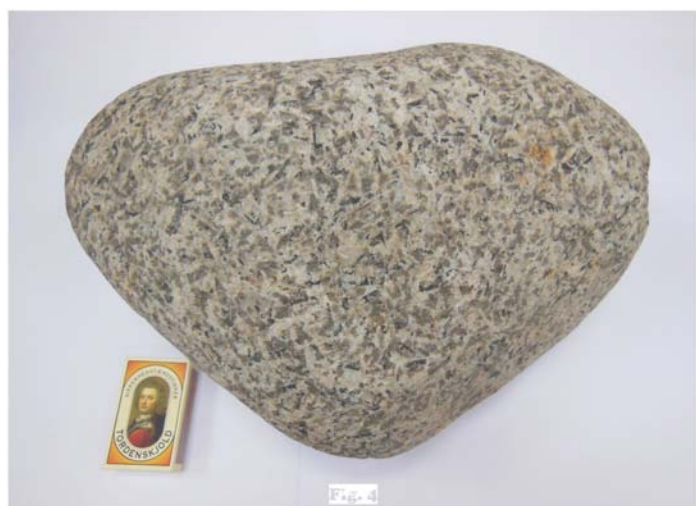
"diese
herrenlosen
Hunde".

Nu om
stunder bruges
betegnelsen
ditroit i
mineralogien
om en type
sodalit og
anvendes ikke

mere i petrografien. Bjergarten kaldes i dag kornet nefelinsyenit. Navnet foyait er også under pres, men vil grundet Brøgger's omfattende beskrivelser stadig være en brugbar betegnelse for traktytisk nefelinsyenit fra Oslofeltet. I den nordlige del af området med lardalit – omkring byen Kvelde – findes mange større og mindre gange med foyait. En stor del af dem blev beskrevet af Brøgger, men han overså en, som først blev beskrevet i 1978 af geologen Jon. S. Petersen (Fig.1). Gangen danner en del af nordgrænsen for lardalitområdet og er i kontakt med den nordfor liggende larvikit. I modsætning til almindelig foyait indeholder bjergarten i denne gang – som ligger ca. 200 m nord for Kvelde Kirke – omkring 20 % af det sjældne mineral sodalit. Desuden er der ca. 20 % nefelin, som er rød eller rødbrun pga. pigmentering med hæmatit.

Sodalit er en klorholdig natrium-aluminium-silicat med hårdhed 6. Farven kan variere, men er oftest svag blå-gråblå-hvid i dette område. Sodalit er en feltspatoid og findes i selskab med nefelin og/eller cancrinit. Mineralen kan være svært at skelne fra andre mineraler med gængse hjælpemidler (lup, stereolup mv.), men den tyske stenspecialist Matthias Bräunlich lærte mig fidusen at afsløre mineralet ved belysning med UV-lys (Fig. 2 og 3). Billederne viser et udsnit af en in-situ blok. På fig.2 er der hvidgrå sodalit, brunlig nefelin, gullig feldspat og enkelte sorte niister af augit. På fig.3 vises samme udsnit i UV-lys, og da sodalit i modsætning til de andre mineraler i blokken er fluorescerende, fremstår det med orangerød farve. Som det kan ses, er indholdet af sodalit betydelig. En foyait med et så stort indhold af sodalit kalder man sodalit-foyait. Da sodalit-foyait med vor nuværende viden har et begrænset udbredelsesområde som faststående bjergart, kan man ikke forvente at finde den i større mængder som ledeblok i Danmark. Enkelte eksemplarer er dog fundet på nordjyske strande (Fig.4 og 5)??, og da man ikke kan udelukke, at der er andre, endnu ikke registrerede forekomster i lardalitområdet, forekommer den måske hyppigere end

hidtil antaget. Derfor er det en god ide at anskaffe en lille, billig UV-lampe (eksempelvis på www.lightstore.dk) og belyse sine fund af foyaitter. Er indholdet af sodalit omkring 20 %, og der samtidig er omtrent samme mængde rødbrun nefelin, er der tale om sodalit-foyait.

Skulle et klubmedlem være så heldig at finde denne foyaittype, vil jeg gerne informeres.

Henrik Arildskov (mjear25@gmail.dk).

Velkommen til nye medlemmer

Ane og Jacob Japhetson, Nibe

Marianne Ibsen, Aalborg

Bente og Torben Karlsen, Dronninglund

Kirsten Tøttrup, Storvorde

Vendsyssel Stenklubs bestyrelse

Formand	Torben Dencker Tlf: 30 74 38 14 E-mail: torbenldencker@gmail.com	Hestbækvej 85 9640 Farsø
Næstformand	Karel Alders Tlf: 82 43 37 55 / 28 14 80 21 E-mail: karelalders@hotmail.com	Petersborgvej 61 9000 Aalborg
Kasserer	Torben Fristrup Telefon: E-mail:	Wilh. Jensensvej 1 9500 Hobro
Sekretær	Else Marie Almegaard Tlf: 20 44 50 11 E-mail: em@almeborg.dk	Henrik Stampes Vej 1 9310 Vodskov
Klublokaleansvarlig	Hanne Glassau Tlf: 98 14 74 54 / 41 81 42 44 E-mail: hg@theashaab.dk	Sdr. Trandersvej 38 9210 Aalborg SØ

Hjemmeside: www.vendsysselstenklub.dk

Stendyngen er medlemsblad for Vendsyssel Stenklub og udkommer to gange om året.

Andre stenklubbers blade bedes sendt til redaktøren af Stendyngen.

Kontingent

Enkeltperson	180 kr.
Par	270 kr.
Pensionist (over 65 år)	120 kr.
Pensionistpar	180 kr.
Studerende	120 kr.
Unge under 18 år	120 kr.

Deltagelse i Vendsyssel Stenklubs arrangementer sker på eget ansvar

Efteråret 2016 i Vendsyssel Stenklub

20.-21. august

Stenhugning

25. august

FU: Eske Willerslev

27. august

Tur til Karsmose

17.-18. september

Geologiens Dage

24. september

FU: Istidens landskaber

8. oktober

As Hoved

29. oktober

FU: Ediacara fauna

31. oktober

Smålandsporfyrrer mm

1. november

FU: Geologisk tidsskala

14. november

Normandiet

5. december

Julehygge